

Allmänt om tillsyn och insyn

Vad är tillsyn och insyn?

Tillsyn är en granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter som reglerar förskoleverksamhet. I tillsynen ingår att fatta beslut om åtgärder som kan behövas för att säkerställa att huvudmannen uppfyller kraven och följer lagar och andra föreskrifter.

Enligt skollagen är det kommunerna som godkänner¹ anordnare och utövar tillsyn² i fristående förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem. Utbildningsenheten utför denna granskning i de fristående verksamheter som kommunen har godkänt (auktoriserat, enligt Nacka kommuns ordval) och förklarat ha rätt till bidrag.

Utbildningsnämnden har tidigare tagit beslut om att kontroller även ska genomföras i de kommunala förskolorna. Dessa kontroller kallas för insyn, enligt skollagen är det dock Skolinspektionen som har tillsynsansvaret över de kommunala förskolorna.

Om det finns brister i en fristående verksamhet får huvudmannen ett föreläggande eller en anmärkning. Om brister framkommer vid insyn av kommunala verksamheter uppmanas huvudmannen att rätta till bristerna eftersom det endast är Skolinspektionen som kan ge en kommunal huvudman föreläggande eller anmärkningar. Utbildningsdirektören och produktionsdirektören för Valfärd skola tar regelbundet upp frågan om vad som framkommit vid insynsbesöken.

Tillsyn och insyn ingår som en av flera delar i utbildningsnämndens utvärderingsplan för att följa upp kvaliteten i förskolor och pedagogisk omsorg. Det ska genomföras med ett förebyggande förhållningssätt och innebär att tillsynsmyndigheten (utbildningsenheten) ska ge råd och vägledning. Varje tillsyns- och insynsrapport innehåller därför råd och vägledning för verksamheten.

Tillsyn och insyn kan vara regelbunden och sker för närvarande med cirka två års mellanrum. Den kan också vara riktad och sker då vid behov inom särskilda områden eller vid klagomål.

Hur går tillsyn och insyn till?

Modellen som för närvarande används har utbildningsenheten arbetat fram och består av två delar: ett besök på förskolan och ett dialogmöte med flera huvudmän i grupp. Vid besöket används en checklista (se nedan) för att gå igenom förskolans eller verksamhetens dokumentation som blir ett underlag inför beslutet. Vid varje besök ingår också ett samtal med ledningen, för att komplettera dokumentationen. Det är alltid chefen

¹ 2 kap 5 § skollagen

² 26 kap 2-4 §§, skollagen 25 kap 8 §

för förskolan eller verksamheten som deltar i samtalet men ibland även pedagoger från enheten och/eller huvudmannen.

Efter besöken genomförs så kallade dialogmöten, som ska fungera som en form av kollegialt lärande. Mötet är en fristående del med syfte att ge anordnarna möjlighet att reflektera över det som framkommit vid tillsynsbesöken i relation till den egna verksamheten. Dialogmötet sker i grupp med fler huvudmän och chefer. Mötet inleds med att förskoleexperterna har ett samtal sinsemellan om det besöken. Samtalet förs på en generell nivå och både starka sidor och utvecklingsområden lyfts fram. Under samtalet har anordnarna till uppgift att lyssna och memorera/anteckna det som känns angeläget att senare samtala vidare om. Därefter delas gruppen in i mindre grupper om två eller tre deltagare, där de själva samtalar och reflekterar kring det som sagts och/eller det som framkommit vid besöken i respektive verksamhet. Alla grupper samlas sedan till en gemensam dialog kring de ämnen som anordnarna vill belysa lite extra och reflektera kring eller problematisera. Minnesanteckningar från dialogmötet finns med som en fristående del i tillsynsrapporten.

Efter dialogmötet skrivs en rapport för varje förskola eller verksamhet. Beslutet i rapporten grundar sig på vad som framkommer under besöket, dialogmötet påverkar inte beslutet. Det finns fyra olika nivåer av de bedömningar som görs:

Inga skäl för ingripande

Verksamheten och huvudmannen uppfyller kraven i de granskade områdena.

Avstår från ingripande

De brister som framkommit är få, är varken omfattande eller allvarliga dvs bedöms som ringa. Vid tillsynsbesöket framgår det också att verksamheten och huvudmannen arbetar med dessa som ett eller flera utvecklingsområden.

Huvudmannen tilldelas en anmärkning

De brister som framkommit är en eller flera, kan vara mer eller mindre omfattande men är inte av allvarlig art dvs de bedöms som mindre allvarliga.

Huvudmannen tilldelas ett föreläggande

De brister som framkommit är en eller flera, är oftast omfattande och av allvarlig art.

Vilka områden kontrolleras vid tillsyn och insyn?

1 kap Skollagen Inledande bestämmelser
Utformning av utbildningen, demokratiska värden, mänskliga rättigheter
Stöd i vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
Eventuell konfessionell inriktning
Att erbjuda lika tillgång till utbildning

Att ge likvärdig utbildning
Att verksamheten tar hänsyn till barnets bästa
Att läroplanen ska genomsyra verksamheten
-att motverka traditionella könsmonster (Lpfö-98 rev 10)
-rutiner för överlämnande till förskoleklass/skola (Lpfö-98 rev -10)
2 kap Skollagen Huvudmän och ansvar
Huvudmannaskap och organisation
Ledningen av utbildningen
Personalens utbildning, antal barn och fördelning barn-personal
Rutiner för att ta emot registerutdrag för personal
Rutiner för kompetensutveckling
Lokaler och utrustning
3 kap Skollagen Barns utveckling mot målen
Ledning och stimulans för barns lärande och personliga utveckling
Information om barnets utveckling till vårdnadshavare
4 kap Skollagen Kvalitet och inflytande
Planering, uppföljning, utvärdering
Dokumentation av systematiskt kvalitetsarbete
Rutiner för åtgärder vid brister
Dokumenterade rutiner för klagomål
Barns inflytande
Vårdnadshavares inflytande
Forum för samråd med föräldrar och barn
6 kap Skollagen Åtgärder mot kränkande handling
Förebyggande arbete mot diskriminering och kränkande handling – likabehandlingsplan
8 kap Skollagen Förskolan (i förekommande fall)
Hur verksamheten utgår från en helhetssyn på barnet och barnets behov utifrån att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.
Erbjudande av förskola
Miljö och barngrupper
Barn i behov av särskilt stöd inom ramen för bidraget.
Modersmål
Fortlöpande samtal och utvecklingssamtal
25 kap Skollagen Pedagogisk omsorg (i förekommande fall), allmänna råd
Att stimulera barns utveckling och lärande
Att motverka traditionella könsmonster

Att bedriva verksamhet på svenska.
Att organisera lek och lärmiljö, lokal, personal och barngrupper
Rutiner för att arbeta med barn i behov av särskilt stöd inom ramen för bidraget.
Att ge barn inflytande
Att ge vårdnadshavare inflytande
Rutiner för att arbeta med annat modersmål än svenska
Utvecklingssamtal
Dokumenterade rutiner för klagomål
Att följa upp och utvärdera verksamheten/systematiskt kvalitetsarbete
Nacka specifikt:
Kvalitetsanalys/Våga Visa/Kundundersökning/Självvärdering
Systematiskt säkerhetsarbete
Krisplan
Nackas tillämpningsregler
Kulturplan utifrån kulturkriterier
Öppettider samt hur verksamheten erbjuder omsorg vid tillfällig stängning
Att följa regeln om maxtaxa.
Att möta upp behov av särskild kost
Brister/råd och vägledning från senaste tillsynsrapport är åtgärdat
Antal förskollärare